



Milieujaarverslag 2019

Libra Revalidatie & Audiologie

“Op weg naar een duurzame bedrijfsvoering”

Voorwoord

Met trots presenteer ik hierbij het tweede milieujaarverslag van Libra Revalidatie & Audiologie (Libra R&A). Als organisatie in de zorg heb je de taak om kwalitatief goede, verantwoorde, betaalbare en toegankelijke zorg te leveren. Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid vertaalt zich in de manier waarop we omgaan met thema's als duurzaamheid, veiligheid, gezondheid, kennisontwikkeling en personeelsmanagement. Al onze medewerkers zijn daar iedere dag mee bezig.

Een weg die nadrukkelijk is ingeslagen, is de weg naar een duurzame bedrijfsvoering. We hebben afgelopen jaar het zilveren certificaat van de Milieuplatform zorgsector behaald. Daarnaast zijn we actief bezig met verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Voorbeelden hiervan zijn energie-efficiëntie, het vervoersbeleid, afvalscheiding en voedingsbeleid. In het strategisch beleid hebben we onze ambitie uitgesproken om via brons in 2017, zilver in 2018, in 2021 het gouden certificaat te behalen.

Daarnaast willen we als Libra R&A ook een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de plaatsen en/of regio's waarmee we zijn verbonden. Wij staan open voor samenwerkingsvormen en delen waar mogelijk onze kennis. We zijn daarvoor aangesloten bij regionale green deals in de regio Eindhoven en Hart van Brabant. De Green deals hebben als doel dat zorginstellingen binnen 3 jaar een aanzienlijke verduurzaming van de bedrijfsprocessen realiseren.

Vincent Buitendijk,
Raad van bestuur

Eindhoven, september 2019

Inhoud

Voorwoord

1. Organisatieprofiel

2. Milieudoelstellingen

3. Milieu registraties

3.1 elektra verbruik

3.2 gasverbruik

3.3 CO2 footprint

3.4 waterverbruik

3.5 afval

3.6 milieu incidenten/klachten

4. Analyse verbeterpunten

4.1 energie

4.2 vervoer

4.3 voeding

4.4 afval

5. Actieplan 2019

5.1.Green deals

5.2 keurmerk

5.3 CO2 reductieplan

5.4 onderhoud

5.5 verlichting

5.6 afval

1. Organisatieprofiel

Libra Revalidatie & Audiologie (Libra R&A) is een stichting, die in 2006 is opgericht na een juridische fusie tussen de Stichting Revalidatie en Voorzieningen voor mensen met een Lichamelijke beperking; de RVL-groep (bestaande uit revalidatiecentrum Leijpark, SWLC en Audiologisch Centrum Tilburg/Breda) uit Tilburg) en de Stichting Revalidatie Zuidoost Brabant (revalidatiecentrum Blixembosch) uit Eindhoven.

Libra R&A biedt medisch specialistische revalidatie en audiologische zorg aan mensen met een lichamelijke, cognitieve en/of auditieve beperking vanuit verschillende locaties, te weten audiologische centra in Tilburg, Breda, Eindhoven en Uden, 't Kwetternest (diagnose- en behandelgroepen spraak-taal kinderen) en revalidatiecentra op de locaties Blixembosch, Leijpark en Weert. De revalidatielocaties Blixembosch en Leijpark beschikken naast poliklinische zorg en behandelcapaciteit ook over klinische capaciteit voor totaal 88 bedden.

Libra Arbeidsexpertise vervult daarnaast op de locaties Tilburg, Eindhoven en Den Bosch een expertfunctie voor arbeidsre-integratie van volwassenen.

Van de huurlocaties zijn niet alle gegevens voor handen en daar wordt alleen poliklinische zorg verleent daarom beperken we ons in deze rapportage tot de beide grote locaties die in eigendom zijn. Medewerkers werken over de locaties heen en daarom is de formatie niet per locatie opgesplitst.

	Blixembosch	Leijpark	Totaal
Bruto vloeroppervlak	12.300 m ²	10.356 m ²	22.656 m ²
Aantal bedden	34	36	70
Aantal fte			446

Bedrijfsgegevens 2019

2. Milieudoelstellingen Libra Revalidatie & Audiologie

Libra R&A is zich bewust van de verantwoordelijkheid die zij heeft tegenover haar klanten, bezoekers, medewerkers en de omgeving als het gaat om het milieu en de samenleving.

Door middel van de volgende doelstellingen wil Libra R&A de zorg voor het milieu zoveel mogelijk in alle aspecten en effecten van de bedrijfsvoering tot uiting laten komen:

- Het naleven van wettelijke voorschriften en richtlijnen;
- Het beperken en scheiden van afval binnen de inrichting;
- Het beperken van energie- en waterverbruik;
- Het verantwoord gebruiken van milieubelastende stoffen;
- Het inbedden van duurzaam inkopen binnen onze organisatie;

- Het verankeren van het concept duurzaam bouwen in het strategisch vastgoedbeleid;
- Het integreren van milieuaspecten in de bedrijfsvoering.

Libra R&A veroorzaakt door de zorg en behandeling van haar klanten milieubelastende activiteiten, waarbij emissies vrijkomen als gevolg van o.a. energieverbruik en afval. Goede milieuzorg vindt bij onze organisatie op een systematische wijze plaats.

Er is een milieubeleid vastgesteld en we voeren dit planmatig en volgens vastgelegde afspraken uit, evalueren het periodiek en verbeteren en/of passen het aan waar nodig. We staan voor een proactieve milieuzorg, die zorgt voor minder verbruik van producten en stoffen, meer gebruik van milieuvriendelijke producten en een doelmatige scheiding en hergebruik van afvalstoffen. Wat het energiebeleid betreft, worden maatregelen waar een milieuoverweging aan ten grondslag ligt toegepast en uitgevoerd, met als doel de milieueffecten tot een redelijkerwijs beoogd minimum te beperken. Hierbij houden we rekening met economische, financiële en maatschappelijke omstandigheden.

Om te voldoen aan milieuregelgeving en andere verplichtingen is energiebesparing zowel uit milieuoogpunt als vanwege kostenbesparing een must. Door de sterk stijgende energieprijzen komen duurzame oplossingen steeds meer in beeld. Libra R&A zal zich extra inspannen om bij komende nieuw- en verbouwprojecten gebruik te maken van duurzame technologieën.

3. Milieu registraties

3.1 Elektra verbruik

Verbruik	2018	2019	Vershil
Totaal kWh	1.801.352	1.626.916	- 174.436
Dag kWh	1.119.296	955.916	- 163.380
Nacht kWh	682.056	671.000	- 11.056
kWh/m2	79,5	71,8	- 7,7
Verlichting	516.907	442.909	- 74.880
Ventilatoren	576.928	576.928	0
Apparatuur	459.656	459.656	0
Koeling	165.441	265.000	+ 99.679
Pompen /bevochtiging	82.420	82.420	0

Totaal Elektra verbruik

Het totale elektra verbruik was in 2019 71,8 kWh/m2 tegenover 79,5 kWh/m2 in 2018. De afname is het resultaat van het vervangen van verlichting voor led verlichting. Er zijn naast het vervangen van verlichting geen grote investeringen in de elektrische installaties uitgevoerd.

3.2 Gasverbruik

verbruik	2018	2019	Vershil
Totaal m3	326.347	338.588	+ 12.243
m3/ m2 BVO	14,4	14,9	+ 0,5
Graaddagen	2642	2560	- 3%
Verwarming m3	233.706	243.588	+ 4%
Warmwater m3	34.350	35.000	+ 2%
Zwembad m3	58.291	60.000	+ 3%

2019 was 3 % warmer dan 2018 en hebben we ongeveer 4 % meer gas verbruikt. Wanneer we het gasverbruik compenseren met de graaddagen wordt het verschil groter. We vermoeden dat het meerverbruik komt doordat In Leijpark het rendement van een oude indirect gestookte boiler en CV ketel terugloopt. Voor 2020 staan deze op de investeringsbegroting om vervangen te worden.

3.3 CO2 footprint

	2018	2019	Vershil
Totaal	3.083	3064	- 19
Elektra	1.169	1051	- 118
Gas	612	640	+ 28
Drinkwater	2.7	6.1	+ 3,4
Emissie	215	216	+ 1
Woon werkverkeer	990	1006	+ 16
Zakelijk verkeer	94	145	+ 51

CO2 footprint in ton CO2

We zien in 2019 een vermindering van 19 ton CO2 uitstoot ten opzichte van 2018. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het vervangen van verlichtingsarmaturen voor led. Daarnaast zien we dat medewerkers meer gebruik maken van zakelijk verkeer (51 ton CO2). Daarnaast is er een toename van 16 ton CO2 in het woonwerk verkeer.

3.4 Water verbruik

	2018	2019	Vershil
Totaal	9.153 m3	8.745	- 408
Spoelwater zwembaden	1.265 m3	1.116	- 149
Waterverbruik	7.888 m3	7.629	- 259

In verband met twee zwembaden wordt een deel (1265 m3) verbruikt voor het spoelen van de filters. Ten opzichte van 2018 is er iets minder gespoeld voor

het zwembad en is er ook minder water verbruikt. In totaal is er 259 m3 minder water verbruikt in 2019.

3.5 Afval in kg

soort	2018	2019	Vershil
Totaal	73.848	83.082	+ 9.234
Ongesorteerd bedrijfsafval	54.230	59.400	+ 5.170
Grof vuil	7.000	0	- 7.000
papier	10.150	12.200	+ 2.050
Swill	1.260	1.284	+ 24
Frituurvet	130	130	0
kunststof	404	154	- 250
glas	130	138	+ 38
tonercartridge	90	390	+ 300
Apparatuur	100	150	+ 50
hout	0	0	0 kg
Sloop bouwafval	354	10.520	+ 10.166

In totaal is er in 2019 9.234 kg meer afval afgevoerd dan in 2018. Dit is voor een groot deel te verklaren met een toename van 10.166 kg slopp en bouwafval door interne verbouwing. Daarnaast is er lange tijd de tonercartridge opgespaard en nu eenmalig afgevoerd. Dat het ongesorteerd bedrijfsafval verhoogd is heeft te maken met uitbreiding aantal VIN bedden in de kliniek Leijpark.

3.6 Milieu klachten en incidenten

Er zijn in 2019 geen milieu incidenten gemeld en geen milieuklachten ontvangen.

4. Analyse verbeterpunten

4.1 Energie

Een van de speerpunten uit het duurzaamheid & milieu beleid is energie. Naast onderzoek naar de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken, wordt ingezet op terugdringen van het energieverbruik.

In 2019 is veel onderzoek gedaan door een energiescan van de locatie Leijpark te laten maken en een vervangingsplan opstellen voor het vervangen van verlichting voor led.

De resultaten zijn daarna opgenomen in het duurzaam meerjaren onderhoudsplan. De benodigde vervangingen zijn op de investeringsbegroting 2020 opgenomen.

In 2019 hebben we ten opzicht van 2018 minder elektra verbruikt door een deel vervanging van led verlichting en hebben we een toename van het gasverbruik door waarschijnlijk een verslechterd rendement van CV ketels en boilers. Deze staan dan ook op de investeringsbegroting 2020.

4.2 Vervoer

In 2016 is gestart met het invullen van de milieubarometer. Vervoer bleek een van de grootste veroorzakers van onze CO2 uitstoot. Dit heeft geleid tot een eerste stap om de CO2 uitstoot terug te dringen met het opstellen van een nieuw vervoersbeleid.

Uitgangspunt daarbij is om het elektrisch rijden, fiets- en OV gebruik te stimuleren en het gebruik van de auto te ontmoedigen.

Het vervoersbeleid is in 2018 vastgesteld.

Zowel het zakelijk als het woonwerk verkeer is toegenomen in 2019.

Woonwerkverkeer zullen we in de toekomst verder terug moeten dringen door o.a. thuiswerken. Het zakelijk verkeer zal terug gedrongen worden door meer inzet van digitaal vergaderen.

4.3 Voeding

In 2018 is gestart met een het opstellen van een nieuwe visie op voeding binnen Libra R&A. De belangrijkste uitgangspunten zijn daarbij het centraal stellen van de klant en het verstrekken van gezonde en duurzame producten. Op basis hiervan is een nieuw voedingsconcept ontwikkeld waarbij de klant meer keuzevrijheid krijgt in wat en wanneer hij/zij wil eten en waarmee door de wijze van bereiden het afval aanzienlijk wordt teruggedrongen.

In 2019 is het plan geïmplementeerd en geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn een aantal aandachtspunten naar voren gekomen die in de loop van 2020 moeten worden opgepakt.

4.4 Afval

In 2019 hebben we een nieuwe aanbesteding gehouden voor het recyclen van onze afvalstromen. In de aanbesteding zijn nauwkeurig onze duurzaamheidseisen vastgelegd en wordt het hele systeem van inzamelen en recyclen in een PDCA cyclus opgenomen. De resultaten moet in 2020 zichtbaar worden.

Beter scheiden aan de bron:

We hebben een nieuw systeem opgezet waarbij we veel beter aan de bron selecteren. We hebben ook onze disposebels tegen het licht gehouden en andere keuzes gemaakt. Zo stappen we over op koffiebekers van plastic naar papier die ook gerecycled worden.

Hergebruik

In 2016 is er een convenant afgesloten met een revalidatie-instelling in Mexico. Alle functioneel afgeschreven goederen worden ingezameld en periodiek verscheept naar Mexico waar ze volledig ingezet kunnen worden. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden om meer refurbished goederen in te zetten die met betrekkelijk weinig milieuschade een tweede leven kunnen krijgen.

Inkoop

Het zilveren keurmerk is in 2018 behaald wat voor een belangrijk deel gaat over duurzame inkoop. Hiervoor is een nieuw inkoopbeleid opgesteld waarbij duurzaamheid al bij inkoop een nadrukkelijke rol krijgt.

Door duurzaamheid als selectiecriteria mee te nemen in aanbestedingen kan het afval al aan de bron worden verminderd.

5. Actieplan 2020

5.1 Green deals

Libra Revalidatie & Audiologie tekende eind november 2017 samen met nog 12 zorginstellingen, 9 gemeentes, de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant, de Brabantse Ontwikkel Maatschappij (BOM) en de stichtingen Stimular en MOED de Green Deal Gezondheidssector Hart van Brabant. De deal heeft als doel dat zorginstellingen binnen 3 jaar een aanzienlijke verduurzaming van de bedrijfsprocessen realiseren. In 2020 wordt in vervolg op de Green Deal 1.0 de Green Deal 2.0 getekend door alle partijen.

In januari 2018 is een vergelijkbare greendeal voor de gemeente Eindhoven ondertekend door de gemeente, 5 zorginstellingen, de BOM en de stichting Stimular. De deal loopt af in 2021 en de verwachting is dat daar ook een Green deal 2.0 wordt getekend.

Wij leveren daarmee ook een bijdrage aan de leefbaarheid in de plaatsen en/of regio's waarmee we zijn verbonden. Wij staan open voor samenwerkingsvormen en delen waar mogelijk onze kennis en ervaringen.

5.2 Behouden zilveren keurmerk MPZ

In 2018 is het zilveren keurmerk van het MPZ te behaald. In 2019 zijn de eisen verscherpt en er zullen diverse acties worden uitgezet om het zilveren keurmerk in 2019 te behouden. Er zal in het najaar van 2019 door MPZ een audit worden gehouden. Voor 2020 staat het gouden keurmerk in de planning.

5.3 CO2 reductieplan

Er is in 2018 al een energiescan van locatie Blixembosch uitgevoerd en in 2019 zal er ook een van locatie Leijpark worden uitgevoerd zodat inzichtelijk wordt waar mogelijk energiebesparende maatregelen technisch en financieel haalbaar zijn.

Er zal in 2019 een duurzaam meerjarig onderhoud planning (DMJOP) opgesteld worden mede op basis van de energiescans.

Op basis van de energiescan en het DMJOP zal er in 2020 een CO2 reductieplan worden opgesteld.

5.4 Onderhoud

In het onderhoud zullen de boiler en CV- ketels in Leijpark vervangen worden en waar mogelijk voor duurzame alternatieven.

5.5 Verlichting

Er wordt een volledige inventarisatie uitgevoerd van alle verlichtingsarmaturen. Op basis daarvan wordt er een roadmap opgesteld voor het vervangen van alle armaturen door LED verlichting. Dat zal worden opgenomen in het DMJOP.

5.6 Afval

Er is in 2019 een aanbesteding voor afvalverwerking uitgevoerd. Daarop volgend zal in 2020 een implementatieplan gemaakt worden. Doelstelling is meer afvalstromen te scheiden aan de bron. Daarmee wordt het restafval verminderd en kan meer afval gerecycled worden.